
رهنما
۲۹
برای فرزندانمان چگونه الگو باشیم؟

بسم الله الرحمن الرحیم

رهنما ۲۴ (برای فرزندانمان چگونه الگو باشیم؟)

نویسنده:

علی قائمی

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست ----- ۵
رهنما ۲۴ (برای فرزندانمان چگونه الگو باشیم؟) ----- ۶
مشخصات کتاب ----- ۶
اشاره ----- ۷
برای فرزندانمان چگونه الگو باشیم؟ ----- ۱۰
۱. ارائه الگو ----- ۱۱
۲. الگو و اهمیت آن ----- ۱۲
۳. نیاز کودک به الگو ----- ۱۴
۴. ویژگی های الگو ----- ۱۶
۵. جنبه الگویی والدین ----- ۱۸
۶. دلایل مهم بودن رفتار والدین برای کودک : ----- ۱۸
۷. مسوولیت شناسی والدین: ----- ۲۰
۸. کودک و الگوهای غلط : ----- ۲۳
۹. خطای مربیان ----- ۲۴
۱۰. نکاتی درباره الگو ----- ۲۷
درباره مرکز ----- ۳۰

رهنما ۲۴ (برای فرزندانمان چگونه الگو باشیم؟)

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور:برای فرزندانمان چگونه الگو باشیم؟/ گردآورنده معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی.

مشخصات نشر:مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری:۲۰ ص.؛ ۱۱ × ۱۷ س م.

فروست:رهنما

شابک:۹۷۸-۶۰۰-۶۵۴۳-۹۲-۵

وضعیت فهرست نویسی:فیپا

یادداشت:کتابنامه .

موضوع:والدین و کودک-- جنبه های اخلاقی

موضوع:تربیت خانوادگی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع:کودکان -- روابط با دیگران

موضوع:آموزش و پرورش دوران اولیه کودکی

موضوع:رفتار والدین

شناسه افزوده:آستان قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

رده بندی کنگره:HQ۷۵۵/۸۵/ب۳۷ ۱۳۹۱

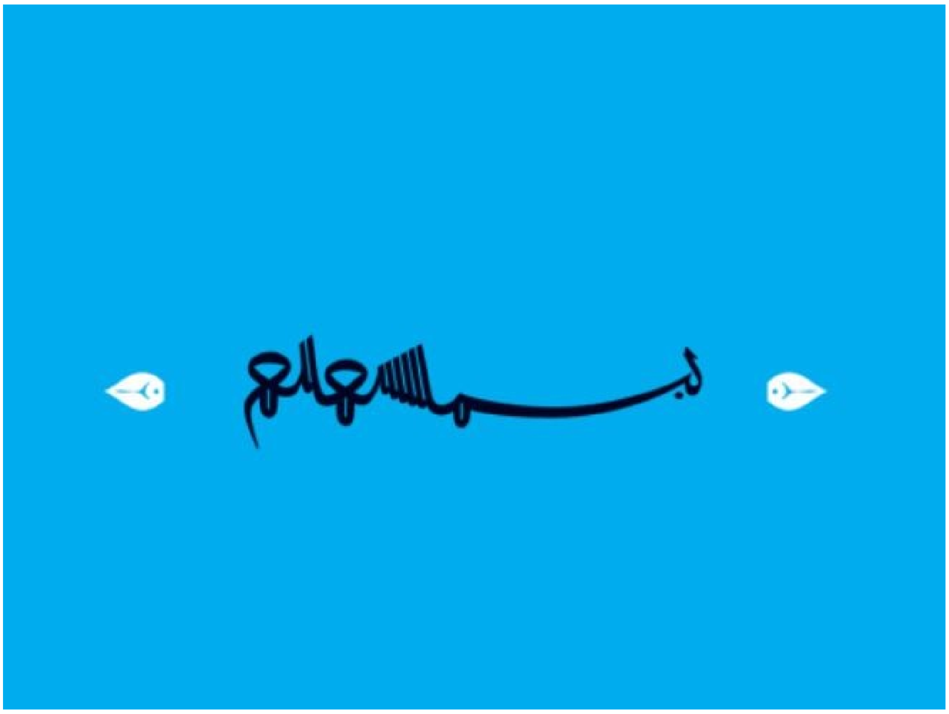
رده بندی دیویی:۳۰۶/۸۷۴

شماره کتابشناسی ملی:۲۸۶۹۶۸۴

ص:۱

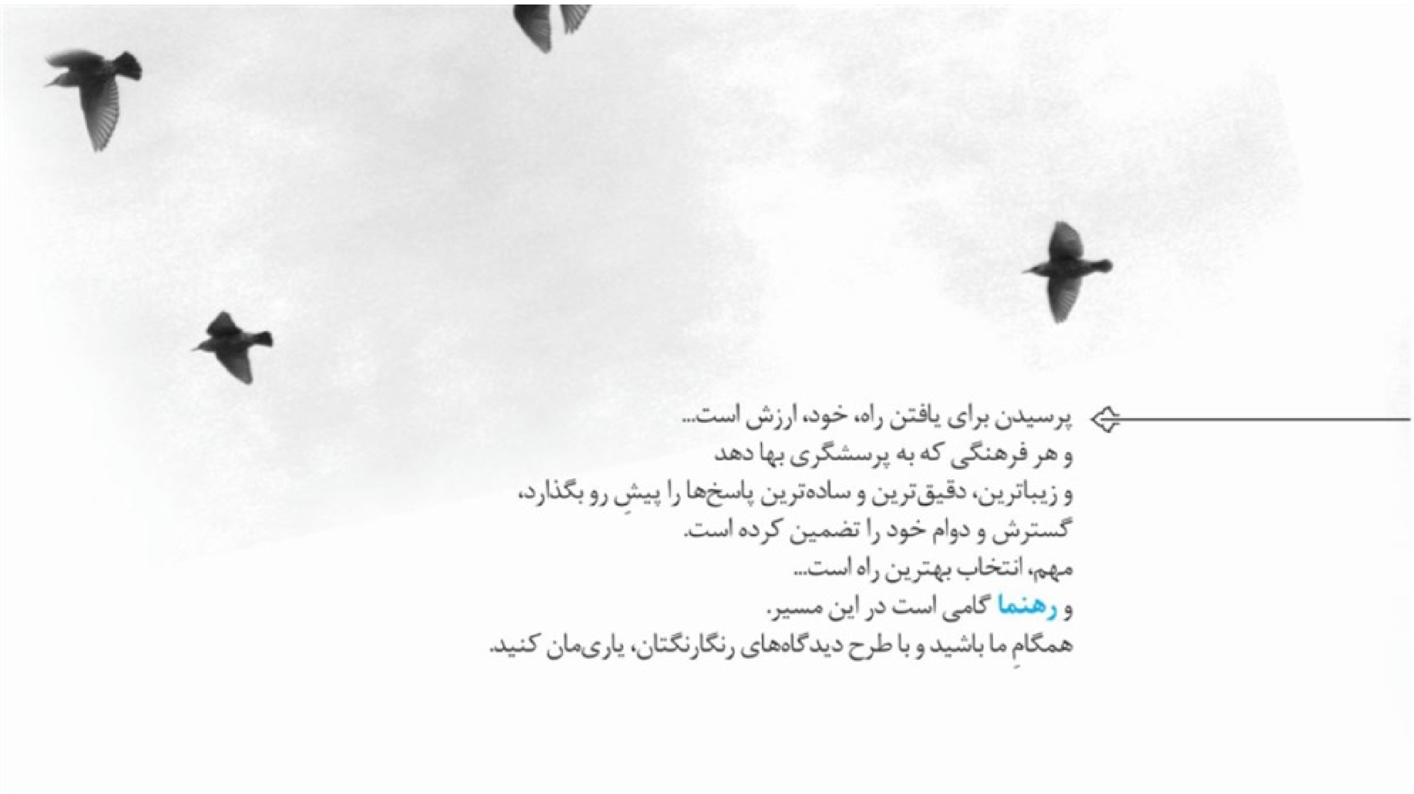
اشاره

تصویر



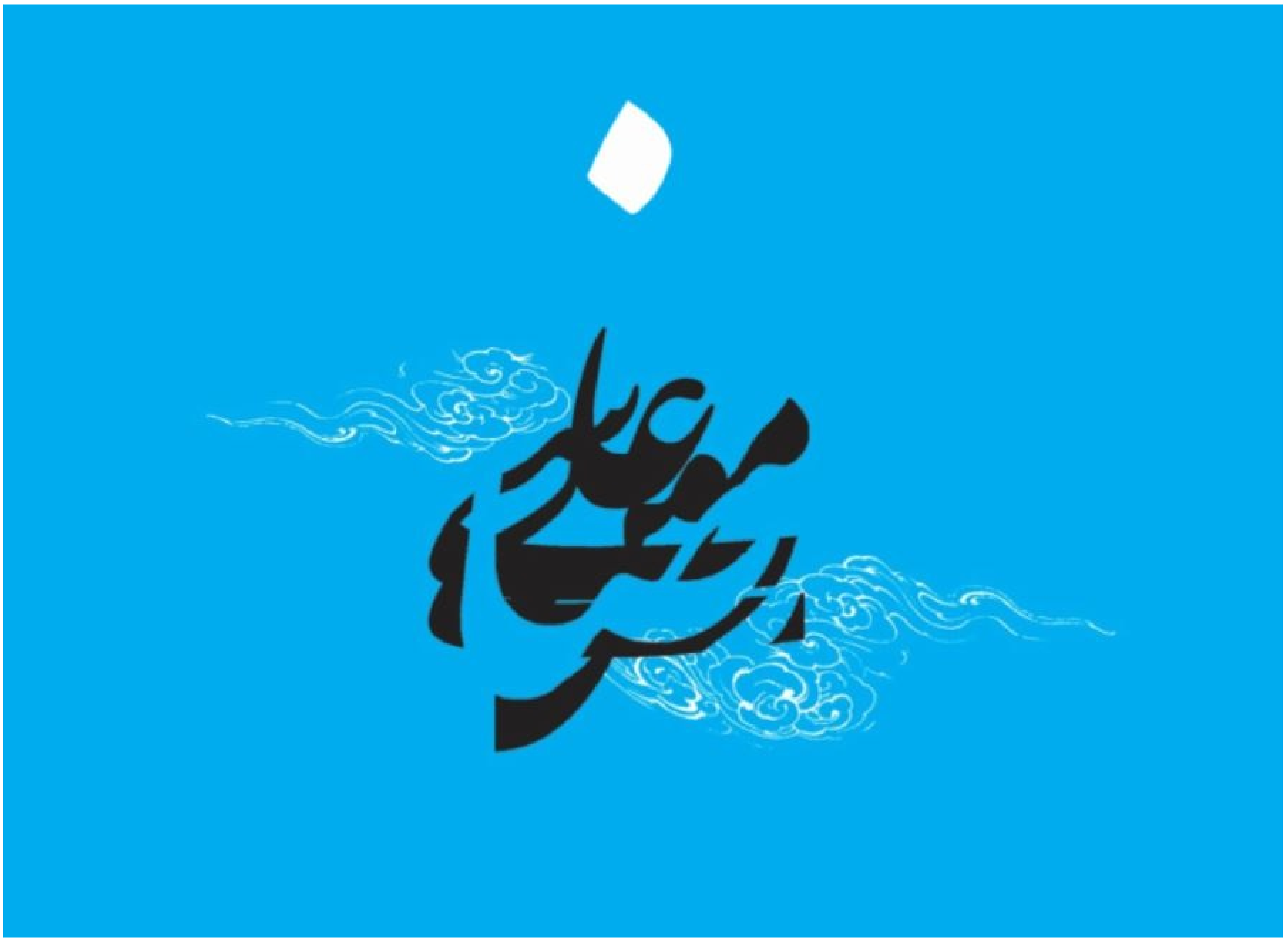
ص:۲

تصویر


پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیشِ رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و رهنما گامی است در این مسیر.
همگامِ ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

ص:۳

تصویر



ص:۴

برای فرزندانمان چگونه الگو باشیم؟

پاسخ به پرسش های زیر انگیزهٔ قلمزدن و انتشار این کتابچه است:

۱. الگو چیست و چه نقشی در تربیت فرزندان دارد؟

۲. یک الگو چه ویژگی هایی باید داشته باشد؟

۳. در برابر الگوهای غلط چه باید کرد؟

۴. در زمینه ارائه الگوها به فرزندانمان چه نکاتی را باید توجه داشته باشیم؟

ص:۵

۱. ارائه الگو

ریشه بسیاری از ناسازگاری ها و انحرافات و نیز کجروی های افراد در دوران بزرگسالی را بایـد ناشـی از دوران کودکی و متأثر از روش غلط تربیتی والدین و مربیان دانست. رفتارهای ناصواب واشتباهات مسؤولان تربیتی درس های بدی برای کودکان ما و سبب زحمت یک عمر برای آنهاست. جنبه هائی چون مهرورزی یا بی مهری ، خشونت یا لطف، بد زبانی و یا سخنگوئی والدین و مربیان از روی منطق و صواب در ساختن سرنوشت کودکان بی اثر نیست.

ص:۶

چه بسیارند افرادی که قربانی خطاهای والدین خویش هستند و از آنها راه انحراف و کجروی را آموخته اند و این امر بدان علت است که کودکان در دوران حیات خود رفتار آنان را الگو قرار می دهند و در رفتاری که از خود بروز می دهند به الگوها بیشتر تأسی دارند تا به قانون و مقررات. مقاومت ها ، جوانمردی ها و سخت سری ها در برابر دشواری های زندگی را از روش والدین خود می آموزند نه از دستورات اخلاقی و قانونی آنها.

۲. الگو و اهمیت آن

منظور ما از الگو؛ نمونه ای است که در برابر چشمان قرار دارد و آدمی بدون استفاده از لغات و کلمات از او چیز می آموزد و یا می توان گفت الگو عبارتست از قاعده و دستوری مجسم ولی غیر مستقیم که آدمی آگاهانه و یا ناخود آگاه از آن تقلید می کند .

طفل در آغاز زندگی همچون آینه ای است که در برابر اشخاص ،پدیده ها ، موجودات و

تصویر



ص:۸

حتی اشیاء قرار می گیرد . بی شک هر آن چه را که در روبروی اوست ، منعکس می سازد و بعـدها در سایه رشد فکر و عقل و یافتن تجارب برای او حق انتخاب پیدا می شود.

براین اساس نقش الگوئی برای افراد فوق العاده مهم و حیاتی است. والـدین و مربیان به عنوان الگوهای اساسـی زنـدگی کودک، همه کارها و رفتارهای شان برای طفل سـند است. نظر به چنین اهمیتی است که در تربیت اسـلامی به این امر توصـیه بسیار شده و از مربیان خواسته شده که در جنبه های اخلاقی و رفتاری خود کمال توجه را داشـته باشـند و یا در انتخاب الگو به اسوه های اسلامی، پیامبر و حضرات معصومین توجه کنند. .

۳. نیاز کودک به الگو

کودک برای داشـتن یـک زنـدگی عادی و جمع پسـند نیاز به الگو و عمل بر اساس آن دارد . او نیاز دارد که بفهمـد چه بایـد بکنـد ، چه نوع رفتاری از خود بروز دهد ، در برابر امور و

ص:۹

دشواری ها چه موضع و راه حلی را در پیش گیرد و چگونه با امور مواجه شود .

از دیگر فواید الگوها آموزش سریع مسائل و انتقال مفاهیم و معرفی مصداق ها بگونه ای مستند و قابل فهم است. اگر بخواهیم مسأله ای را از روی نوشته و کتاب و یا از طریق داستان ها به کودک بیاموزیم راهی طولانی در پیش خواهیم داشت و فرصتی دراز مورد نیاز خواهد بود و تازه معلوم نیست در آنچه که خواستیم به کودک منتقل کنیم موفق باشیم در حالی که می توان همان مفاهیم و مصادیق را از راه الگو به زودی به طفل یاد داد .

در تربیت اسلامی برای انتقال سریع مسائل و نیز بی غلط بودن آن تکیه به ارائه الگو شده است آیاتی از قرآن مجید پیامبر را الگو معرفی می کند (و مردم را هدایت می نماید به او تاسی کنند). والدین و مربیان هم باید به عنوان نمونه های عالی تربیت قرآنی و الگوی مجسم تعالیم قرآن باشند تا کودکان در رفتار خود به آنها تاسی کنند .

ص:۱۰

۴. ویژگی های الگو

آنچه در تربیت باید مورد توجه باشد ویژگی های مورد نظر در مورد الگو می باشد . الگوهای تربیتی باید دارای صفات عالیه و اخلاق سنجیده انسانی باشند، کمبودها و نارسائی های قابل رویتی نداشته باشند ، در تقوا ، در حسن خلق ، در معاشرت ، در شکیبایی به موقع ، در مقاومت به هنگام ، در تصمیم گیری و اعلام تصمیم ، در جدیت و اعمال اراده نمونه باشند.

هنگامی که الگوها نادرست باشند، عالی ترین قواعد ودستورات هم نمی توانند کودکان ناسازگار را اصلاح کنند. فی المثل زمانی که والدین سخت گیر و خشن ، تنبل و بد زبان و بد اخلاق و کینه جو باشند، چگونه خواهند توانست فرزندان خود را به مهرورزی و تلاش و گذشت و فداکاری دعوت کنند .

اگر والدین و مربیان بخواهند کودکان را با تربیت اسلامی بار آورند نخست باید ببینند اسلام چه رفتاری را می پسندد، چه اخلاق و روشی را می پذیرد، چه راه و رسمی را برای

تصویر



ص:۱۲

زندگانی قبول دارد و آنگاه بکوشند همان صفات و ویژگی ها را بپذیرند و بدان عامل باشند وگرنه انتظار از کودکان بی مورد خواهد بود .

۵. جنبه الگویی والدین

والدین به عنوان نخستین مربیان کودک باید آنچنان رفتاری را از خود بروز دهند که خواستار همان رفتار از وی هستند. اینکه به طفل بگوئیم تو کاری به کار من نداشته باش و خودت عامل به فلان رفتار باش، سخن درستی نیست. بلکه در امر تربیت، کودک باید رسماً رفتار مورد پسند را ببیند و بدان عامل باشد .

۶. دلایل مهم بودن رفتار والدین برای کودک :

۱. حالت همانندی و تقلید در انسان و بویژه در کودکان آنچنان نیرومند است که حتی

هیچ حیوانی در این قسمت شبیه انسان نیست. وجود این زمینه و حالت در فرد باعث می شود که همه رفتارها را مورد تقلید قرار دهد .

۲. زمینه کنجکـاوی در انسان از همه حیوانات بیشتر است بگونه ای که دوست دارنـد از همه مسائل و اسـرار سـر در آورد به همین جهت دائماً درصدد جستجو و کشف است تا آنچه را که از دیگران می یابد به مرحله اجرا و عمل در آورند .

۳. وجود حالت قهرمان پرستی در انسان و مخصوصاً در کودکان قوی است. دوست دارنـد که عمل خود را با عمل یک قهرمان تطابق دهنـد و کارهائی فوق العاده همانند آنان از اینان سرزند آنچه را که می بینند و به نظرشان جالب می آید ؛ مثبت باشد یا منفی مورد عمل قرار می دهند .

۴. میـل به شـگفت آوردن و در سـایه آن جلب نظر و محبت کردن در کودکـان قوی است به ویژه از آن بـابت که آنـان فوق العاده نیازمنـد به کمک و همکاری با دیگران هستند و این

ص:۱۴

امر باعث می شود تا هر چه که فرد محبوب و مورد علاقه اش انجام می دهد او هم بدان تن دهد .

بر این اساس والدین و مربیان به عنوان افراد محبت کننده ، مقتدر ،قهرمان و مهربان ، مجریان قواعد و ضوابط در نظر کودک هستند . آنان هر عملی که در برابر دیدگان کنجکاو و مترصد او انجام دهند از نظر کودک دور نمی ماند و به واقع در برابر عمل خود مسوولیت دارند .

۷. مسوولیت شناسی والدین:

بر این اساس والدین در برابر عملکردهای خود بخصوص در حضور کودکان مسوولند و این مسؤولیت در قبال خدا و جامعه هم مطرح است . ممکن است رفتاری از مربی سر زند که در کودک مؤثر افتد و با این کار ناسازگاری او را ریشه دارتر و بیشتر و یا آن را کمتر سازد .

همان گونه که ذکر شد بسیاری از انحرافات و کجروی های افراد در سنین بزرگسالی ناشی

تصویر



ص:۱۶

از رفتار غلط والـدین در دوران کودکی آنهاست شک نیست که اگر این انحرافات موجب وارد آمـدن لطمه ای بر کودک و یا بر جامعه شود والدین نیز در آن مسؤولیت دارند.

در جنبه بازسازی اطفال توجه به این نکته اهمیت دارد که تنبلی ، بی بنـد و باری، بی نظمی کودکان اصـلاح نخواهـد شـد مگر آنگاه که خود راه نظم و انضباط را در پیش گیریم. تن پروری اطفال از میان نخواهد رفت مگر آنگاه که خود از این حالت بیرون آییم.

- آری والدین مسؤولند ، مسؤول بی نظمی های کودکان ، بد زبانی آنها ، عقده ها و ناسازگاری هایشان هستند . آنان چشم و زبان و گوش و دیگر اعضای خود را بایـد تحت کنترل در آورنـد و به این امر هم از نظر وظیفهٔ عبادی که در برعهده شان هست و هم از نظر مسوولیتی که در زمینه تربیت دارند توجه کنند.

ص:۱۷

۸. کودک و الگوهای غلط :

در بسیاری از موارد کودکان در خانه با الگوهای شایسته ای مواجهند ولی در مدرسه یا اجتماع یا احیاناً در خانه همسایگان و بستگان به الگوهایی بر می خورند که بد آموزی هایی دارند و یا شاهد رفتارهای ناصوابی می شوند که ناسازگاری شان را تشدید می کند. بدیهی است در چنین مواردی وظایف تربیتی والدین سنگین تر خواهد شد .

بر مسؤولان تربیتی کودک ضروری است که تا حدّ امکان کودک خود را از تماس و معاشرت با چنین افرادی بر حذر دارند. مثلاً با بیان نقاط ضعف آنها و عوارض معاشرت با اینان در حدود منطق و امکان شان به آنها تفهیم نمایند تا طفل با نظر طرد و لا اقل تردید به آنها بنگرد و رفتارشان را مورد پذیرش و عمل قرار ندهد .

این بد آموزی ها گاهی ممکن است از طریق وسایل ارتباط جمعی ، عکس ها ،پوسترها ، مجله ها ، روزنامه ها ، فیلم ها به کودک منتقل شود، به همین جهت باید این عوامل

ص:۱۸

تحت کنترل در آینـد و نیز درگیریهای شخصـی را باید از نظر کودک دور داشت تا موجب بد آموزی برای کودک نباشد و اگر چنین موردی ناآگاهانه پیش آمـد بایـد آن را بگونه ای معقول توجیه کرد. در همه حال مراقبت ها باید متوجه این نکته باشد که کودک نسـبت به آنچه که خوبست با نظر مثبت بنگرد و آنچه ناشایست است با نظر منفی.

۹. خطای مربیان

در زنـدگی روزانه برای هر کدام از ما به نسـبتی اشـتباهاتی پدید می آید و این امر گاهی در حضور کودکان واقع می گردد. این خطاست که اشـتباه خـود را در این مورد صواب قلمـداد کنیم و برای حفـظ جلاـل و ابهت خود بر سـر خطـای خود بـایستیم و خلافکـاری هـای خود را در خانواده و یا در حضور کودکان مطرح و از آن ابراز غرور و شادمانی نمائیم .

مصلحت تربیتی کودک ایجاب می کند که اگر والدین و مربیان هم در حضور او خطایی

ص:۱۹

تصویر



ص:۲۰

را مرتکب شدنـد آن را به عهـده گیرنـد و بـدان اعتراف کنند تا هم کودک از آن درس درستی بگیرد و هم در یابد که علاوه بر این که خود خطا مهم است اعتراف بدان هم به همان اندازه و بلکه بیشتر اهمیت دارد .

والـدینی که در حضور کودک با هم دعوا و نزاع داشـته انـد یا بایـد اعتراف کنند که عمل بدی را مرتکب شده اند و یا باید به کودکان تفهیم نماینـد که این عمل به فلان علت انجام گرفته و چاره ای جز آن نداشـته انـد . به عبارت دیگر عمل خود را به گونه ای معقول توجیه نمایند در غیر این صورت امکان اصـلاح و سازندگی برای کودک ایجاد نخواهد شد. بدیهی است که این امر نیاز به خود سازی برای مربیان دارد و آنها که عمری با این روش خو گرفته اند کمتر قادر به بازسازی کودکان خواهند شد .

از دیگر خطاهـا این است که گـاهی خود، اشـتباهی را مرتکب می شویم و به کودک می گوییم تو چنین نبـاش مثلاً خود سـیگار می کشـیم و اعتراف می کنیم کار بدی انجام می دهیم و آن گاه

از کودکان می خواهیم که چنین نکنند در حالی که راه درست این است که اگر سیگار کشیدن را بد می دانیم خود نیز آن را ترک گوییم و این درس شهامت را به کودکان بدهیم .

۱۰. نکاتی درباره الگو

در زمینه عرضه و ارائه الگوها باید به نکاتی توجه داشت که مهم ترین آن ها بدین قرارند :

۱. والدین الگوی پاکی ، خلوص ، صفا ، عفت و یا ریا و فریب برای کودکانند .به هر گونه ای که باشند کودک از آنها تاثیر می پذیرد .

۲. روش زندگی هر کس باید براساس تعالیم مکتبی باشد که بدان عقیده دارد .

۳. امر و نهی های لفظی را با عمل توأم کنید تا بیشتر موثر افتد .

۴. زندگی را بدون تحریک های نابجا ، بدون اعمال خشم بی مورد بگذرانید ، به موقع تصمیم بگیرید ، به هنگام عمل کنید تا رفتار شما برای کودکانتان درسهای آموزنده ای باشد .

ص:۲۲

۵. نظم و دقت شما در امور، تسلط تان بر اعصاب ، کنترل مداومتان در رفتار ، سازنده است. به این مسأله توجه کنید.

۶. در همه حال فراموش نکنید که کودک شما آیینه تمام نمای وجودتان خواهد بود. از شما گاهی آن چنان تاثیر می گیرد که جداً همانند شما خواهد شد. برخی از روان شناسان مکتب رفتاری گویند تو اول کودکت را بمن بنما بگویم تا که تو کیستی؟ و این حاکی از میزان تاثیر پذیری کودکان از والدین خویش است.

برگرفته از کتاب «تربیت و نوسازی کودکان»، دکترعلی قائمی.

ص:۲۳

تصویر


نسخهٔ دیجیتالی رهنما
مرکز پخش: مشهد مقدس، نبش ورودی باب الجواد علیه السلام
فروشگاه عرضهٔ محصولات رضوی
تلفن: ۰۵۱۱-۲۲۸۵۲۰۴

ص:۲۴

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهـایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلیـد و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسـسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹



مرکز تحقیقات رایانه ای
قائمیه
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹